

DOMOVINA

MÊSZECNE NOVINE ZA SZLOVENSZKI NÁROD

II. LÊTO

BUDAPEST, 1921 OKTOBER 30-TOGA

11. NUMERA.

1921 szeptember 19 i 20.

Nas máli národ je dvê léti v nepredícsoj kmici zsvio, Grda gószta csrna meglja je pokrila lúsztvo i odlócsila je je od céloga szvéta. Velki národje szo li csrno megljo vidli i nê szo mogócsi bili na pamet zéti, ka pod tém pokrilmom miszléce, obcsútéce, szvojo volo majóce lúsztvo zsvié.

V toj kmici je lúsztvo pevecs teski zstiek mélo. Kmicsna, mrzla meglja je vsze dúse prehodila, notriszezgrizla v szrcé lúsztva i zasztavila je nazvêszcsenyje obcsútéce cslovceše dúse. Vszáko gibanyje je memogóce biló. Lúsztvo sze je nancs tózsiti nê megljo i csi bi sze tózsilo, nikoga je nê biló ki bi tózsbo z csisztim szrcem z postenyom poszlúhno i ki bi brezi zapelávanya brezi rúzsni poszebiczni cilov lúsztvi isztinszko tróstajócsó récs znao praviti.

Zsaloszten sors za eden národ po natúri veszélóga szrcá! Presztraseni, v szrci v dúhi pobiti, v zsitki na nikoj szpávléni lúdjé szo hodili, kak ténye. Radi bi goriszkricsali: „Oh Bóg, zakaj szí nász osztavo, zakaj szí nász povrgo, zakaj szí nász na té sors oszódo! Gibati sze scsémó, ali nase kotrige sze ne genejo, tak da bi leszene bilé. Gúcsati scsémó i z nasi vúsztt ne pride vó glász. Velki lázsi sze grózsajo okóli nász i némamo mogócsnoszti szkricsati: nê je isztina, lázsi szo tó, mi níkséga tála némamo v nyimi. Ne csúje nász niscse. Glász nas, tak da bi zmrynjeni bío, ne létí tá po zrákí“.

Ali priso je dén, velki dén szvelkoszti. Dúsevna mócs zvézanoga, potezsenoga lúsztva je bilincse raztrgala, gószto kmicsno megljo je na eden cajt raztepla i dúgi cajt zapréte, pobite dúse szo sze óprle i gúcsale szo. Gúcsale szo, kak li netúzsne naivsazke dúse znájo gúcsati. V ócsáj szo szkuze blízscsile i z vúsztt szo isztinszke recsi tekle vó. I na ednók — tak da bi z zemlé zraszle vó — szo zászttave plavale v zrákí i na prszaj lúsztva szo sze kokárde kázale i na gószti, kak gószti dezs, je cvétje letélo doj z nébe.

Lépi, szmejícsi dnévi szo bili. Szlobodno nazvêszcsenyje vole, csúténya ednoga máloga zvézanoga i potezsenoga národa.

Zaman je tezsila kmicsna gószta meglja lúsztvo, zaman je biló dvê léti drzséce laganye, zaman velko norlavo obétanye, zaman velke recsi, zaman jálno nanyéjémánye: med doszta jezero lúdmí sze niti eden nê najso, koga szrcé bi sze pokvarilo, miszlénye preobrno. Britki návuk za one, ki z zapelávanyem, z lázsami, z noriov, z húdobov, z hamísiov scséjjo szvoje cíle doszégnoti.

Csi bi bili lúdjé z dvojécsim dúhom, etak nyim právim: Lúdjé, velko, lépo i znamenito délo szte vcsinoli. Niscse je némogócsi, kákkoli bi zmoszen bío, té dogotke znicsiti. Má bidti, ka escse teski dnévi csákajo na nász, má bidti ka je escse osztalo trplénye za nász, ali tó, ka sze zgódló, niscse nede mogo zatajiti i niscse je nede mogo z historie vó zbriszati. Lúdjé, szvoje imé szte notriszpszazli v historio. Od téj dnéfov do vasi porodje escse vdávni cajtt doszta prepovedáváli, i piszali, i gizdáví bódejo na szvoje ócsáke.

Velka kmicsna meglja je zaztorjena, z jálnoszttjov, zhamisov naprávléni velki lázsi szo v nicsesz vrzeni. Z daj szo oni, ki szvétovno mócs v rokáj drzsijo, zvédli, kak sztojí nase délo. Zvédli szo, ka nega tú národnoga jedinsztva, nega bratovne lúbéznoszti, nego jeszto brezpametni imperalizticsni cíli, jeszto prevelko zselénye ládanye i jeszto prekléta szila, pritszkávanye, brezpametno vértivanye, tiranizmus, mantra, nevola i prevelka nezadovolnoszt. Nê trbé dvojití: té dnévi prinészjo szvoj obilen szád.

Téj dnévi nasemi málomi národí na vekveke znameniti bódejo. Szvét je zvédo, ka Vendi jeszto na szvéti, ka májo szvojo volo, szvojo kulturo, szvoj poszeben národnen zstiek, ka szo nê nikanévrdéne cote, stere stojkoli szlobodno lúcsi eszi ali pa tá, ka szo nê dróvni pénezi, steri sze lehko tásénkajo, nego szo szrcsni, batrúvni, szébeobcsútécsi lúdjé, ki nescsejjo zsvi mréti i nescsejjo sze v ednom drúgom národí raztopiti dati.

V téj dnévaj je nase lúsztvo szamó szébe szpoznalo, vktúper je zaraszlo, vszáki je lehko vido, kelko li nász jeszto: vszi szmo edne vole, ednoga stímanya i ednoga miszlénya. Mi szmo szamí szébe najsli, szpoznali szmo, kakso mócs mámo vsuzebi, csi vktúperdzsimo, csi vszáki cslovek szvojo volo vktúpnój volí podvzrzse. Nase lúsztvo je szpoznalo szvojo vrédnoszt. Nê trbé dvojití: tó szpoznanye escse obilnési szád prinészé. Z nasega lúsztva je v téj dnévaj szébeobcsútécsi zaveden národ gráto. I escse vecs: szpoznali szmo, kakoli sze zgodi, li edno pót mámo pred szebom; z szrcsnošttjov z batrúvnoszttjov moremo po toj póti hoditi, i tak moremo szvojo volo, szvoje csúténye glásziti. I csi szmo gli máli národ, i csi gli némremo szvétovno politiko z lásznov mocsjóv preobrnoti, mi túdi mámo glász, túdi mámo szvojo volo i szvoje miszlénye. Máli fticsek szmo v seregi velki fticsov, ali máli fticsek túdi má glász i túdi má pravico po szvojoj prilíki popévati, i szvoj zstiek tak pelati, kak me natúra vózméri.

NASA SZTÁVA.

Szloboscina drága, lépa!
Minóla szí, tak kak léta...
Dobrojte vecs nem' poznali,
Martyrje mo vszi pomali.

Pope szo nam vszi v vozo,
Szlávski „vlák“ je nyé né vozo,
Pěski szo je v Marburg gnali,
Mantrali... pa něj pomali!

Lúdsztvo je zdaj brez pasztéra,
Brezi trósta, brezi méra,
Zjocsom lézse, zjocsom sztáne,
Nema krúha, nema hráne.

Od Vógrov bár szilje mámo,
Szlávom za tó dámo vámo.
Nemremo mi vecs zsvéti,
Zobszton je vesz trúd sze eti.

Csí eti scsémó zsvéti,
Radoszt i blájszensztvo méti:
Primlímó vszi za oszter mecs,
Gvúšno krájnzcov nede tó vecs.

Károly král odrügim v Vogrszkom országi.

Vogrszki ország je od 21-oga do 25-oga oktobra pá velke historicsne dnéve prezsvio. Károly král je odrügim v Vogrszki országv prisó. Zdaj túdi tak, kak odprvim brezi znánya Horthy ravnitela, miniszteriuma i národ-noga gyűlésa.

Károly král je z kralicov oktobra 20-oga na Sváj-cerszkom blúzi Zürich városa na letécsi masin szeo i pó zráki sze je v Dénesfábo (Sopron vármegyöv) pripelo. Na drúgi dén szta král i kralica v Sopron város prisla. Sopronszki csesztinicie i vojszka, tak stímajócsi, ka sze tó z dovoljényem ravnitela, národnoga gyűlésa i antanta godi, szo priszepli na krála. Král je pod vodsztvom Rakovszki Istvána nóvi miniszterium voimenúvo. Gda je Horthy ravnitel tó zvédo, molécs je proszo krála, naj sze nazájpotné i naj ne szúne országv v pogúbelsoszt. Ali lagvi tanácsdávajócsi szo králi drúgi tanács dáli. Tak sze je zgódió, ka sze je král z máiof pod Lehár ezredesom i Osztenburg órnagyom sztojécsov vojszkov próti Budapesti ódpelo. Antanta kormányi szo vogrsz-komni miniszteriuma na znánye dáli, ka níkai ne dovol-ji, ka bi Károly král v Budapest saó, szószedni országv je szo csi pa z bojnov prtli csi sze tó zgódi. V tom sztá-lisi je né bila drúga pó, kak krála prihájanye v Buda-pest z szilov zasztaviti. Národna vojszka je pred Buda-pestom goriposztála, egyetemszki diácke szo nyéj pomá-gali, málo bitje je posztanolo, bratovna krv je tekla, Osztenburg órnagya vojszka je zgúbila, král sze nazáj-poténo v Tatatóváros i od etec szo ga v tihányzski klóster ódpetali. Ka nam priszesztni dni eszce prineszjeo névemo. Novine písejo, ka antant Károly krála na káksi angluski gymarnat scsé internálnivati.

Vogrszkoга országa pörgáre szo vtěj zsmetni historicsni dnévaj velko dúsevo mócs i vkúpdrzsánye kázali. Nájmr pa Budapest je celó miroven bio. Gda szo hlúzi Budapesta píkke pokale i stíki dúdnjali, lúdjé szo oprávlali szvoje délo, nindri je né bíló níkse rebericé, rávnocs né edne glasznése recsi. Horthy ravnitel je

v ednom raszglasúvanji vszém pörgárom nájmre pa buda-pestinszki delávcóm szvoje hváló na znánye dao za nyigovo példno oponásanye.

Vsze sze zgódió tak, kak je v sztári indasnyi króni-kaj napiszano. I gda mi nasim cstítelom té zgodbe na znánye dámo, z celov dúsov je proszimo, naj ne pozábijo, ka v historicsni dnévaj zsvémo, ka moesen historicsen vöter sími prék pó szvéti. V ednom létí sze vecs godi, líki drúgócs v sztotini lét. Zdaj v dnévaj zsvémo, stero do nasi otrocke szvetili i od steri do velke knige napiszane. Záto povrzsmo nas vszakdenésnyi obráz i nase vszakdenésnye mislénye i naszlányajmo sze na vekí-vecsne isztine. Zmoszen historicsen vöter leti tá pó szvéti, ali né sze trébe od toga vótra presztrasiti. Tó tak more biddi. Li zmoszen vöter je mógócsi zrák zcsisziti, meglé pa obláke raztoriti i nóvoga zsitka szémen poszjéati.

A Határmegállapító Bizottság jogköre.

Lipóvsek, a muraszombati kerületi főnök (vagy főszolgabíró, ahogy magát újabban nevezi) egy hirdetményt küldött minden faluba, amely a lapokban is megjelent. A hirdetményben a „tudatlan népet“ ki akarja oktatni a „Határmegállapító Bizottság jogkörét“ illetőleg. Kijelenti, hogy teljesen kizárt dolog, hogy a Határmegállapító Bizottság egész falvakat vagy községeket saját akaratá szerint máshová csatolhasson. Kijelenti továbbá, hogy a Határmegállapító Bizottság a határmenti falvak hat megbizottját hallgatja csak ki, másnak tilos a Bizottság előtt megjelenni, és hogy minden ilyenmű kísérletet a törvény teljes szigorával fog megtorolni. Figyelmeztet továbbá arra, hogy az állam biztonságáról szóló törvény az állam elleni vétségeknél halált vagy 20 évig terjedhető fogházat ír elő.

Ezzel a hirdetménnyel szemben teljes nyugalommal és tárgyilagossággal a következőket kell megállapítanunk. A nagykövetek tanácsa nyilvánosságra hozta a Határmegállapító Bizottság működését szabályozó elveket és hatáskört. Eszerint a bizottság mindenkéltől a békeszerződésben kijelölt határokat a közigazgatási és a helyi gazdasági viszonyok tekintetével pontosan meghatározza, hogy legalább ideiglenesen világos helyzet keletkezzék. Amikor a bizottság ezt teszi, azt a kérdést is megvizsgálja, hol és a határvonal mely részében szükségessé válnak változtatások. Azon szakaszokat, melyekben a bizottság ítélete szerint változtatások szükségesek, mint „ideiglenes“ határokat jelöli meg és a végleges határvonalat beható tanulmányoknak veti alá. Ha ezen tanulmányozás közben a bizottság arra az eredményre jut, hogy változtatásra semmi ok nincs, akkor a határvonalnak ezt a részét saját hatáskörében véglegesnek minősíti. Ha azonban arra az eredményre jut, hogy változtatás szükséges és pedig oly nagy, mely a bizottság illetékességét meghaladja, akkor erről a Népszövetségnek jelentést tesz.

Ez az igazság. Ezt az igazságot semmiféle hirdetménnyel nem lehet megsemmisíteni. Jugoszlávia független ország, saját határain belül tehet amit akar, tehát hirdetéseket is megfogalmazhat és kiragaszthat, azonban

mezetközi kötelezettségek alól ki nem vonhatja magát.

Ezeket itt minden harag és igyekvés nélkül teljesen tárgyilagosan meg kellett állapítanunk. De tovább megyünk. A Határmegállapító Bizottság programja szűkebb, mint a Millerand-féle kísérőlevél megállapításai. A jugoszlávok hivatkozhatnak arra (és fognak is arra hivatkozni), hogy a Millerand-féle kísérőlevélhez nekik semmi közük, az rájuk nézve nem kötelező. De ezt a levelet Franciaország jelenlegi államfje, az európai politika vezetője adta ki, tehát oly erő és hatalmasság, melyet minden európai nemzetnek nagyon is respektálnia kell. Lám, Ausztria a velencei szerződésben kötelezte magát, hogy a Millerand-féle levél értelmében véghezvitt határkorrekcióknak aláveti magát.

Azok tehát, akik a Határmegállapító Bizottság elé igyekeztek és ott véleményüket nyíltan megmondták, nemcsak az ember ősi veleszületett joga alapján védtek létük alapjait, ami minden teremtet lénynek nemcsak joga, hanem kötelessége is, hanem a formai jog alapján is helyesen jártak el. Lám, a jugoszláv hatóságok sem tehetek egyebet, minthogy a jogtalanul elhurcoltakat és letartóztatottakat szabadon bocsátották. Ezek az emberek Jugoszláviának is nagyobb szolgálatot tettek, mint azok az emberek, akik örökös csalárdágokkal, félrevezetésekkel, nagyhangú szavakkal teljesíthetetlen és megvalósíthatatlan légvárakat építenek. Népünknek a Határmegállapító Bizottság előtti megjelenése a hosszú időkön át terjesztett ködöt eloszlatta és a szerb politikuskok részére is világos helyzetet teremtett. Gondolkothattakafelett, vajjon országuknak javára szolgál-e, hogy határuknak legkényesebb részén erőszakkal lenyűgözve tartottak oly népet, mely létének alapjától van megfosztva.

NOTRIPOSLÁNE PÍSZME.

Gda je Bóg Krájnca sztvióro . . .

Etak sze dá csteti vu nasoj „Domovini“ pod deszétom numeri, ka: „Gda je Bóg Krájnca sztvióro, biló je tó delo nóro“. Z taksemi recsni je krájnjszki szpévník-píszmár ocsoveszen szód vópovedo ober szvoje krájnjszke rodnyáke na vesz krájnjszcsino.

More bidti, pripetilo sze je vednom vrémeni, ka bi edna z szebom níkák né zadovolna, níkák né v méri zsvócsa, kúmrava, paróvna vrana, stera sze je vu szvojem poszebnom zrácsnom potúvanyi, bole povédano: vu tepesiji zablódlá i vu krájnjszkom Karszti Sznežsznik-a na visziko planiho naméřila, gde okóli glédavsa, nindri ne vidí, ne nájde zemelszki zsiték, né zemelszko veszélje; v tom szamo sztojécsnosztjom jo grozen sztráh pohodi, tak, ka pri nyénój szkrádnój szapjémánye odszkócsi zsnýe nyéna zmanřána para i zednim káple zsnýe lúcsanya eden, szpodobne nature „fantió“ krányicsék.

On krányicsék, steri je nindri né zadovolen, nindri ne nájde szvoj cil szvojeja právoja sztvorjénja, szvojeja isztinszkoja pozványa zsitka. Imenúvna mati nyemi je preminóla i szinek drkájócsi kiantas nasztáne i kak mórszki joklavce nesztanoma pláka, jéce, brešci, hra-

bucsi i drce po etom velkom szvéti, steri velki szvét je nyemi izdag premáli — ednók kak resetar, teda kak kocséberie kocsébar, toti vszigdár poszebno jedino kakda hőrcsek, ino obréřtjim, kak lazslívi puntar, hujstár. Té tri mestrie dobro razmi, z sterimi pohodi Ameriko, pohodi je nasega Vogrszkoja országa, nájmre pa Vendszloven krajino z ednom líki i spion; z tréřtvoj mestriov je pa porđrako Szrbio — gde vszákí szrbiscsico má — i tam, v Belgrádi je nezahvalno szvojeja caszara zatájo i z lázsmi naso Vendszlovenszko krajino vópokódivao. Belgrád onomi „frfótá“ krányicséki „fužina“ = zalešteno krányicséki je Belgrád vezdaj dinarszka bajca, tecsasz, docécs ga Szrb doli ne szrpi. Onda Krányec, ti na zemli krtécsi krt, kama bos sze teda vrtao?

Zdaj sze v Alsóléndavo setújejo naszúnóti krájnći, ár szo tam velki falat — brezi pecsine — zemlé várali zsnývum krtnom nózsom, nego resetar-kocséberszki Krányec, nezás; z křivám trédum szí mores krúh připraviti, ár zemla tó zselé.

Velko-velko znanoszti potrebuje plemenito polodelsztvo, vékso znanoszti, kak je te nájdžsmi Krányec vszíkí, tó pa ne szlísi krájnjszkoj mestriji. Osztani Krányec na dale posteni resetar, posteni kocsébar, ali ne hocsi polodélavec-kmet bidti přinasz i ne boj vise spion. Tú szí zdaj tóvaj? Escse edno domácsó hasznovito szlúzsbo más: razdrápař nadale tvoje vszike pecsine na nize-nize, ka do nize od nébe, kama — vu „paradž“, kak tóvaj ne přides, i raztucsí kaménye.

Vřzsemo eden krátki pogléd na nyegovo domácsó návado, vidimo, ka Krányec vu szvojem sztányé, vu szvojem orszáji okóli szvoje hízke kak tiranus goszpodarúva teda, gdare nyegova szkrblíva delavna zsená na nyénój csontnoj hrbti neszé tesko bremen, gnoj, na velki brég, on pa teda pipájócs kre nyé přázno, kúmravo mandiga: ali pa, gdare z kólami má kaksó pót, teda on számec, na kóla sze szpřávi i márho na hrbet lezšécs, páli z pipov v zóbi, zija próti nébi, doklan zsená nyegova peski goni v kóla napřezsene kravice.

Pod taksov nevalánov kulturov Vendszlovenszka krajina nemre, neszmi bidti, né osztanóti, tém ménýe sze tázseleti, ár mi mámo szvoj jezeroléten Vogrszki orszáji i nasa kultura je vecs sztólét vékso, plemenitása.

Vas-Zala vármegyéva vendszloven — vu zdsányem poroblena — krajina, gde sze vdljég vlcécs nasa zsviva Móra i vnyó tecsécsi Dob, Mókus, Jordan, Csrmec z sztárov Ledavov, stera i zlvé sztráni tídi vecs bezsécsé bizstre potoke jenlé vszébe, tak vszta tá, gde sze v Móra vlejéjo, odnet gori do Rábe z ravnicami, dolinami z brégmí vsze-vsze nász Vendszlovene dosztaja z nasim vendszloven vogrszkom jezikom vréd.

Kak nemirna ftica na véki, letécs od grmicska do grma, od cvéřje do cvéřta, od meszta do meszta, tak hodi moj miszeo od vesznice do vesznice, od hízis do hízis, od poznanca do poznanca, od brata do brata i molécs zdúháva: Bojmo szlozsmi, sztálno vkúpdřzšécsi póleg nasega Vogrszkoja orszáji i níkšega túhinszkoja lúdsztva prilízavanye ne poszlúhneho, onih bedászte recsi ne szpoznavamo né domá, né v sóli, né v cérkvi, z recsšov: nindri né i ne oszvojimo ka je né nase; ne dájno sze zapelati.

Cstémo vóro i bátrivo na nasoj zemlív szí popřék naso „Domovino“ vu sterom dobre, práve vendszlovenszke recsi, vucevne cstényé mámo dobíti. Ne dájno sze presztrasiti od oni zlcócseszti tepesov i ne zdavjimo sze!

Verjem, verjemo vu Bógi, ki — na probo dévsi — nász oszlobódi od tatov i verjem, přide eden sztrasen víhř, steri popádné resetára z szvojím leszenom resetar-

szkom törmom vu zrák i ga odneszê, odpihne tá, kama je valon, tá na nyegovoga krajnizskoga Grintaveca-a, gde ga tak doli poszadi, kak ona vise z poznana vrana je csinila z „fantiê“ krányicsekom.

Tecasz pa z csisztoza szrcá, kak szmo sze vcsili enkrát, popévajmo, nájmre pa eto lépo viso-peszem tak, kak eti sztoji.

HONFIDAL.

p Andante *f*

Ti - ed va - gyok ti - ed ha - zám e szív e lé - lek

Kít sze - ret - nek ha té - ge - det nem szo - ret - né - lek?

Szent - egy - ház keb - lem bel - se - je ol - tá - ra ké - ped

Te állj, ha kell, e tem - plo - mot el - dön - töm ér - ted.

L. M.

DOMÁNYI GLÁSZI.

Kak szo Jugoszlávi naso krajino dóbili? Dr. Zolger, ljubljanszki egyetemszki profesor je v „Slovenskom Národí“ eden cikk napiszto, v sterom napredáva, kak szo sze jugoszlávské gránice rědile v Párisi i v St. Germaini. V tom cikki je nájbole csúdnó íó, ka szo velki i prestimani francuski politikuste, kak Clémenceau i Tardieu nájvisisega tanácsa szodbo pohamisnivali, li tak szo jugoszlávi mógócsi bili vezdásnye gránice zadobiti.

„Csi bi francuski delegatuske i expertje (kak Clémenceau, Tardieu, La Roche i. t. n.), pise Zolger, nam nê na pomócs bili, té bi v Marburgi zdaj nê Jugoszlávi láladi i *Vendi bi pod vogrzkim ládányem osztali*, Karinthio bi pa szploj zgúbili. Karinthio je nam nájvisiti tanács koncovno dojpovédo i nê bi go nigdár dóbili, csi bi Clémenceau pri piszanyi kontraktusa na Karinthio gledócsê szkonceanye nê vónyao. Tardieu je túdi nisternokrát szkonceanye nájvisisega tanácsa i presztoricsne komizse na nas sztrán vóporavo.

Nájvisiti tanács je vprvi szejaj naso na Vendonio gledócsó prsnóyó popolinoma dojpovédo, rávnoçs csúti szo nê stéli od toga ka bi mi Vendonio prékdóbili. Ali pá szmo szreco méli Francúze na nas sztrán zadobiti. Li z nyúvov pomócsj szo mógócsi bili amerikanszke angluske i japánszke zavúpavnike na nas sztrán zadobiti, ár szo sze té lúdję vszígárd li na presztoricsne zroke, na Múro, kak na naturszko gránico zezávali.“

Mi vsze tó z csúdivajócsimi ocsámi csésmó i dobro szzi zamerkamo. Nasa krajina je próti voli nájvisisega tanácsa k Jugoszlávií prikapcsena bila. Tú je túdi tisztá hamisia délala, stera sze v Slavića knigi tak szvekló vópókázala.“

Gazdasági vonatkozású kérdés. A sok megható jelenet közül, amelyek a szeptember 19-iki és 20-iki nagy napokon lejátszódtak, örökítsük meg a következőt. A jugoszláv hatóságok ismervé jól, hogy állanak, a határmegállapítóbizottságnál ki akarták erőszakolni, hogy

községenként csak hat ember hallgattassék meg. Ezeknek is írásban kellett felelnök. Abban a hiszemben voltak, hogy ezek a kijelölt emberek áradozni fognak Jugoszlávia dicséretétől. Nem láttuk ugyan valamennyi feleletet, de mégis azt hisszük, nem volt egyetlenegy sem, amely a jugoszlávok szájaize szerint lett volna megírva. Azonban módunkban volt többet olvasni. A vend nép valóban megható módon írja le a maga helyzetét és a maga vágyódását vissza Magyarországra.

Az utolsó kérdésre, amely így hangzott: „vannak-e a községnek esetleg valami gazdasági vonatkozású kérdései?” az egyik község ezt felelte:

„A község gazdasági vonatkozású kívánása: Magyarok voltunk és Magyarok akarunk lenni. Méltótaskék minket visszacsatolni Magyarországhoz, mert Magyarország nélkül e nép nem élhet, az emberi élelmet és a marhatakarányt mind Magyarországból szerezük. Mert magyar vendek vagyunk, a mi írásunk hasonlít a Magyar íráshoz, szerb és szláv írást nem ismerünk, az ő nyelvüket nem értjük.“

Röszler. Nem ismerjük őt, a keresztnevét se tudjuk, de álljon itt e néhány egyszerű sor emlékeztetének. Idegen neve dacára magyar volt testestől-lelkestől, abból a csökönős, nehezen mozduló fajtából, amely tőr, tőr, ameddig tűrhet, de azután egyszerre csak fellobban benne a férfivirtus. Egyszerű falusi ember létere nem tűrhet, hogy nőket bántalmazzanak. Védelmükre kelt. Jugoszláv zsandár golyója életét kioltotta. Nem volt nagy úr, nem volt nemes ember, de nemes volt a szíve és nagy volt az erénye. Vértanúságának emlékét megőrizték szívünkben.

A zászló. Az embereket nagy pénzbüntetés és bezárás terhe alatt arra akarták kényszeríteni, hogy szerezzenek be jugoszláv zászlókat. Az iparosokat és kereskedőket azzal fenyegették meg, hogy elveszik tőlük az ipar-egedélyt, ha nem szerzik be és ki nem tűzik a jugoszláv zászlót.

„Hát hány embernek tűzték a szívébe ezt a zászlót“, kérdezte egy egyszerű iparos ember.

Hányank? Jött az annyira várt határmegállapítóbizottság és amerre ment, nem látott egyetlenegy jugoszláv zászlót. Hanem egyszerre, mintha földből nőttek volna ki, kezdenek égnék meredezni a piros-fehér-zöld zászlók, az emberek keblén feltűnedeznek a piros-fehér-zöld kokárdák, a szép vend leányok fejéről piros-fehér-zöld pántlikák lógnak le és az égből — sűrűn, mint sűrű eső — hullanak a piros és fehér virágok zöld levelekkel a magyar automobila. És ugyanilyenek az olazsa is, mert annak is piros-fehér-zöld a színe.

Honnét került elő egyszerre ez a sok piros-fehér-zöld zászló, kokárda meg pántlika? Isten tudja. A magyar hatóság sohasem adott ki rendeleteket magyar zászlók beszerzésére és e hegybéli eldugott falvakban nem is volt szokásban a nemzeti színekkel való ünneplés.

Hát kik tűzték az emberek szívébe zászlójukat: a „zsarnoki“ magyarok-e, vagy pedig a „felszabadító“ jugoszlávok?

Tí tóváj, tí szí nász ódo. Tó szo kricsali na Trdkovi ednomi goszpódi, ki sze je z Gránicijlajócsöv Komisziov táripelo. Tí tóváj, tí szí nász ódo. Jeli zná on, koga sze dosztája, ka tó znamenúje?

Prokletni Magyaroni je pravo jugoszlávszki major, gda je vido, ka sze nase lúszto nancs ne gene, gda zsandárje z bajonetami idejo proti nyemi. Major je z tóv nyegovov recsjóv nika ovado. Ovado je, ka je dűsevne mócs, batrívnoszt pa szreçnoszt magyarszka jákoszt.

Neue Freie Presse. Ne pozabimo tó novino. Zsé dávno známo, ka Neue Freie Presse v Jugoslávskoj szlúzsbi sztoj. Zdad sze na csiszto vópokázalo. Na drúgi dén po velkoj manifestácii je tá novina eden artikulus prineszla, v sterom je tó manifestáció v szploj hamisnom poszvėti notripokázala. Ali tak miszlimo, ka té kamen na nyó szpádne nazáj. Tühinszki lúdjé szo zvédli, koga szluga je tá velka novina.

Sztraha vlada. „Slovenec“ sze tózsí, kaj zdad v Szlovenii sztrahota láda. Viskzi solszki tanács popolno pod terrorem sztoj. Demokrátie szo vsze one, ki ne drszjio zsnymi, pod velko sztrahoto vrgli. Mi k tomi glászi li telko scsémo zmerkati: Ti szí tó sto Slovenec. Ti i tvoji prijátelje szo tó sztrahoto pripelali na vase lúsztvó.

„Novine“ od manifestáció pred Gránicgítájócsov Komisziov. Jugoslávské novine na vékse na znánye zémejo té za jugoslávce zsalosztne dogotke, z szmetním szrcóm ovádjio isztino, ka szo Vendi próti nyim i ka sze z dúsov z télv nazájvleséjo v Vogrszki ország. Szamo „Novine“ osztánejo kszebi glihne, kak do etoga mao, zdad túdei z jálnosztjov scséjo isztino zakriti.

V ednoj rubriki pisejo, ka je szamo *dvéjezero* lúdiv manifestéralo i túdei szamo záto, ár szo je Vógrí nahujszkali. V drúgij rubriki pa tak pisejo, ka je *szestjezero* lúsztvá manifestéralo, ali té szo navékse protestantje bili. V tretój rubriki pa tak pisejo ka je plebiscit bio i vózraesúnajo, ka je szamo *trészetli jezero* lúsztvá votomivalo za Vogrszki ország, *szedem deszétl jezero* ji je za Jugoslávco.

Biló je vecs tak norlavoga déla na szvétí? Piszatel tój novin je zszvojov hamisiov i jálnosztjov zsé tak dalecs priso, ka szem nevé, ka píse. On zsé szam szebé zapeláva.

Ali záto zroke iscsé. Tėj nyegovi zroki szo prevecs, csúdni. Odprvim tak právi, záto sze je vsze tó zgódió, ár je vogrszki automobil vogrszko zasztaivo méo. „Vszáki razmėti cslovek“, pisejo Novine, „lehko prevedi, ka je cíl zasztaivo bio nahujszkati lúsztvó próti szvojój „lasztnoj“ drszávi“. Mi k tomi li teliko s csémo zamerkati, vszáki razmėti cslovek lehko prevedi, ka je Jugoslávca prevecs zmoznsna drszáva, dokecs eden automobil z ednov málov vogrszkon zasztaivo vnyó ne príde, ár je tó zsé zadoszta lúsztvó nahujszkati próti drszávi.

Odrúgim tak právi, ka szo Vógrí nahujszkali lúsztvó. Li telko scsémo zmerkati, ka szo gránice popolnoma dojzapréte, „granicsárje“ escse ftice ne púsztjio prék, né ka bi hujszkase prékpúsztli. I csi je lúsztvó na teliko nadúseno za Jugoslávco, kak je té mogócsé tó lúsztvó nahujszkati próti „lasztnoj“ drszávi.

Od tretíj pa tak právi, ka szo zvón Mikola profesorza najvéksi hujszkasje Krampátz Jószef i Horváth Lórinč bili. K tomi pa zamerkamo: té goszpódje v Ameriki zsviéjo, eden mészec drszí, dokecs píszmo odnet k nam príde, i Jugoslávca sze dónok boji nyivoga hujszkanya? Tak miszlimo, ka de Harding prezident téva goszpóda vendar v vózo mogo vrzsti, ovak Jugoslávca nede sztálna.

Ali gda je Klekl vsze tó etak naprédaó, té pa etak nadaláva: *krivice, sztrazne krivice, stere sze tomi lúsztví godjío. szo je tirale v protidrzavno manifestáció*. Nemogócsedojszpízati nevole tejsjio lúsztvó, stere szo je pod vogrszko zasztaivo szpravile: glád, nágota, zapréta zszeléznicza, v Marburgi bodécsi törvényészék, zapréte gránice, fal zsvivna, drági obúteo, drága obléka, i nájszlabésa pravica. Lúsztvó je stélo idi krúh szlúzsit prék meje, ali kormány je nyim né dopúszto. Vecsina lúsztvá je

mogla szpovujsti prék gránice, ár bi ovak domá od gládá mrlí. I zdad, gda szo célo léto robotili, naj szí pár métercentov szilgya zaszlúzsijó, zdad 32 dinárov váme morejo placsvúvati. Ár nyim Vogrszki ország krúh dá, szo sli pod nyegovov zasztaivo.

Gda Klekl etak dobro vídi práve zroke, zakaj pa té bin dáva hujszkasóm? Klekl vendar tak stíma, ka nase lúsztvó vofo má mrtéi za nyegovo jugoslávcsino. Csi bi tój zrokov, stere Klekl gori prineszé, szamo eden deszétí tao bio isztina, nase lúsztvó bi leszéo moglo bidí, csi bi né próti Jugoslávci biló. Zakaj pa té rédi velke lázse od jugoslávské nadúsenosztí? Zakaj scsé poszvedocsi, próti isztini, znányi vszákoga csloveka, ka ka je vecsina nasega lúsztvá za Jugoslávce? Zakaj gucsi, ka szo szamo protestantje za Vógre, té pa katolicásnci ne trpjjo glád, májo povóli obúteo i obléko, ne hodjio péski ne noszjio blágo na hrbti? Zakaj píse, ka szo katolicásnci né judásce szvoje szlovenszke krvi? Klekl naj pazi, ár me katolicásnci poszvedocsi znájó, ka szo oni Kleklva né zéli za szvojega fiskálisa. I dobro de, csi Klekl „Judásé“ nede szpomíno, ár me ednók nase, lúsztvó — katolicásnci tak kak protestantje — poszvedocsi znájó, sto je Judás. Bógse de, csi té zmójtene pameti, betezsen cslovek nede doszta gucsó, ár má bidí, ka de nase lúsztvó iszkaló onoga, ki je tó nepopiszno nevoló na lúsztvó prineszo.

POGLÉD.

Némska pa vogrszka récs. Csi bi Krájnci szvoje recsi od jugoslávcsine za isztino zéli, té bi nyim némski jezík rávno tak tühinszki mogo bidí, kak je Vogrszki. Né je tak. Oni szamo vogrszko récs odúrjavajo i precí zobé skripajo, csi edno vogrszko récs csújejo. Ali némsko récs radi májo, némske knige i némske novine cstéjo, gda szo med szebóm, navékse némski pregádejo i csi szí eden nas cslovek po nyúvom jeziki nevé zsnymi zgúcsati, té túdei némsko récs zémejo napré. Zakój volo je vsze tó tak? Naj szí glavó terejo na tom oni, kém sze csúdnó vidí. Nam sze ne vidi csúdnó. Mi tak miszlimo, ko do Krájnci med prilíkami vogrszki túdei radi gucsali.

Na vekveke. Dosztakrát szmo cstéli tó récs. Krájnszke novine szo dosztakrát piszale, ka je Vendonia na vekveke k nyim prikapsena. Mi ne miszlimo, ka bi tó tak biló. Ali gvúsnó známo, kakoli sze zgódi: *na vekveke* v historii osztáne, ka je zopsztem biló velko pritiszkáványe i zapeláványe, zopsztem velka szila, Vogrszki szlovenje szo zadoszta dúsevne mócsi méli v najvéksem terrori szlobodno i po isztini vópovédati, ka nyim na szrcé lezsi. *Na vekveke* isztina osztáne, ka je tiszti národ vréden zsitka, steri zszrcosnostjov batrvúnosztjov ide napré. *Na vekveke* isztina osztáne, ka k kveicsnoszti li dobre jákoszti pelajo né pa hamisia i jálnoszt.

Pribina i Kocel. Oh dirli dári, firli fári, eszi poszlúhsaj, ti zsalosztén Szlovín. Zakaj sze szuzis, zakaj szí zsalosztén, vé pa znás, ka más edroga zapelávca, ki tecsasz rova, tecsasz groba, dokecs za té kákse nóvo zapeláványe vó na szkopa. Zdad je túdei kopo, zdad je túdei rovo i na szvét je prineszo tvoje najvékse blájzszensztvo, tó je: Pribina pa Kocel.

Zémi doj krscsák i tak právi vó té iména: Pribina i Kocel. Vinasnyem szvétí, v devétoj sztotini za Krisztsúsom szta zsviéla. Kralá szta bilá obádvá, Pribina tak kak Kocel. Radoszt naj oblejé tvoje lica, ár te velki odá-

vec, te velki zapelávec tak právi, ka szta szlovenszkiva kralá bíla obádva, Pribina tak kak Kocel.}

Oh, gda csújes té iména: Pribina pa Kocel, tak szí jeli bár, da bi sze szvét z tehom obráco. Rad trpis vsze nevole, velke mantré, ár znás, ka szta kralá bíla v devétoj sztotini, za Kristusom Pribina pa Kocel.

Zdaj pozábis, ka szo tvojo kulturo od tébe krajzéli, zdaj pozábis, ka tvojiva obádva jezika zanicsati sescéjo, ár znás dobro, ka szta kralá bíla, szlovenszkiva kralá: Pribina pa Kocel.

Zdaj pozábis, ka péski mores hoditi 90 kilometrov dalecs, ka blágo na hrbiti mores nosziti, ár némas zseléznice. Ka je tebi za zseléznico, gda más dvá kraia i v indasnyem szvétí i téva szta: Pribina pa Kocel.

Pribina pa Kocel! Vúva szta flastrom na vsze rane. Csi lúsztvó járem noszi, teski járem, csi néma krúja, néma odvécke, csi je od vréтин zsitka odvrézáno, csi je od szvétá odlocéno, ka tó dene? Vě szta pa kralá bíla: Pribina pa Kocel.

I gda lúsztvó pred minisztera ide szvojo tozsbó naprédávát, i gda komiszár szvojo szodbo vópvě, na vsze tozsbé, na vsze prosnýe sze li ete recsi csújejo: Pribina pa Kocel.

Ka szte dvě léti délati? Ka szte dvě léti délati? je pito Goszpon Csolak Antics polkovnik od Goszpon Lipovšek okrajnoga glavára na Trdkovi, gda je veliko vnozino lúsztvá vido, stero je prevedno „Eljen Magyarorszáq“ kricsalo. Goszpon Lipovšek szo plécsa vtegyúvali, ali niksi odgóvor szo né znali datí.

Naj nam dopúsztijszo Goszpon Csolak Antics polkovnik, csi mészto Lipovšek okrajnoga glavára mi dámo odgóvor. Nász nika ne tezi, záto lehko po iztini guscimo. Za déco szo nász prestimali, i tak szo stéli z nami djáti, kak z décov. Blódiš szo nász, zapelávali szo nász i edne izstiznke recsi szo nam né pravli. Od pétéfle velki nóvi zselézníc szo nam pregádali, po iztini szo pa dojzápri náo jedino zseléznico, tak ka szmo z pétédesztemi létami nazájvrzseni, péški hodimo 60—90 kilometrov dalecs i na hrbiti noszimo blágo. Od bogáte Jugoszlávie szo gúcsali, po iztini szo pa nász na níkoj szpravli. Zápri szo vsze vréтинe nasegá vésztvá, níkse nóve szo né oprli, nás vésztvinszki zsiték je omedlo, szirmacske szmo grátali, szamo spionje pa plácsani lúdjé májo zsetvo. Od velke demokrácie szo gúcsali i v tom iméni szo odegnali náo prvěso goszpodo. Po iztini szo pa deszéktrát teliko goszpode pripelali k nam, líki je prvlé bíló. Od velke kulture szo gúcsali, po iztini szo pa náo kulturo zanicsali, nasi lúdjé neszméjo cstéli níkxi novin pa níkxi níkxi, nása déca sze v soláj ne vesi drúgo, líki nerazméte krajnszke versuse. Od velke szloboscine szo gúcsali, po iztini szo pa nász vnájhtjšo robsztvo vrgli, po noci zszandárje klonkajo pri hízsi nedúsznoga csloveka, nancs pinóti neszmémo, pazijo na nász, glédajo kama idemo i z kim guscimo. Od velke jugoszlávcine szo gúcsall, po iztini szo pa redíli szvojo speciálno krajnszko politiko. Zvrájzsov szilov szo sze na nász vrgli i v dvě léti szo nász prékoblécsti stéli v nyúv krajnszki obráz, v dvě léti szo oni vsze na csiszto stéli szpraviti.

Ka szmo méli, vsze szo nam krajzéli. Zseléznico szmo méli, kraj szo nam go zéli. Lépo trztzvo szmo méli, na níkoj je szprávléno. Méli szmo vréтинe zsitka, námámo jí véc. Dvá jezika szmo méli, zdaj nam je níti eden né dopúszszeni.

I vsze tó nase lúsztvó szamo záto more trpéti, ár szta sze najsla dvá csloveka, Klekl pa Slavič, steriva

nase lúsztvó v krajnszko kózso sescéta prékvcepiti. Ali nase lúsztvó bi rězen nóro moglo bídti, csi bi telikáje nevole pa mantré, telikáje zgbiciske prenoszilo szamo záto, naj téva csloveka izstino máta.

Vi Goszpon Csolak Antics polkovnik, szte zagvúšno záto pitali od Lipovšeka, ka szte dvě léti délati, ár vi túdi tak stimate, ka je mogóce sztójezér lúsztvó v dvě léti prékvcepiti v drúgo formo. Tó je velka zblóda. Táksze sze ne naprávi z szilov i z pritiszkanjem. I kém hitré sze sescé napraviti tém gvúsněse sze nígdár ne naprávi.

Leszica na automobili. Leszica szí je automobil szprávlá i na tom je sla piscence lovit.

— Moje dráge pipiske, pojte z ménom v Varazdin, pojte z ménom, szladko vince pit, dobro zrnye jěszti i velko Jugoszlávio pozdrávat.

I neszla je pipiske v Varazdin i dávala je nyim dobro zrnye i szladko vince i oni szo pozdrávlali Jugoszlávio.

GLÁSZI Z AMERIKE.

Mró je v Bethlehémi Vrecsics István v Tivadarci rodéni nas domivncsár, zšéna (rodjena Fliszár Anna) i devétero decé je oształo za nyim.

Vogrszkoga szlověnszkoga plébánosá zseléjo. V Bethlehem városi szo vogrszki szlovenje né zadovolni z szvojm plébánosom (krajnszka pleména), ár sze je nas jezík né návcso i escse sze spótari z lúsztvá. Lúsztvó právoga vogrszkoga szlověnszkoga díuhovnoga paszτέρα scsé méti.

Odgóvor Novini. Amerikánszki Szlovencov Glász med drúgom od Kleklovi Novin etak píse: „Tak právite, ka je zdaj szlovín szam szvoj goszpó i téda dónok písete, ka pride eden velki goszpód z Ljubljane (ali kak bi zšé tó récs mogóce bíló vópovédati z Kurbliane ali Lubliáne). Idite idite, ka bi nam kaj tákséga notripolagali, stero nas vogrszkiszlovenszki zsalódec níkak nescse notrizéti... Vi szí tam med széboz szami méra némrete dati, ár sze vszígár szvajújete, eden drúgoga spoteate i za psze szo imenújete, mészto toga, ka bi notriszpoznali, ka szte rávno ví zapelávcí tiszti pszi, steri eden drúgoga grizéte.“

„Té goszpód, steri sze je na Vogrszkóm vcsio i zdaj „Novine“ píse, szte trno málo briga za tó, kak de nas vogrszkiszlovenszki národ zšivo na zemlé, gde sze je poródo, nego za tó sze, briga, kak bi mogó najvéc haszka potégnoti z Vogrszkiszlovenóm stero je on ódao tém mílim Szrbóm.“

„Novine“ písejo, ka szo v Martjánči Eljen Magyarorszáq kicsali i vogrszke nóte popéváli. „Novine“ sze csúdívaljo, ali tú nika nega sze csúdívatí. Vogrszkiszlovenje szo né pozábili i nígdár ne pozábijo lépe vogrszko nóte, ár szo onť tak rodjeni, ka vogrszko kurázjsjo májo vu szébi, stero „Novine“ nedo mogle vósztrébíti. Ali dosztkrát „Novine“ túdi morejo Eljen Magyarorszáq kricsati, ár szo preszljéne znamenata déla vogrszki doliszpiszati. Tak je tak goszpoda. Vogrszkiszlovenje szo tó i né kak je vi imenújete Szlovenci. Mi szmo szlovenci nígdár né bíli i túdi némó nígdár. Szrbzski zsitbekpaszterje do mogli z nase lépe krajine odhájati ár vópószéne nyigvo szémen, stero szo v náo vogrszkoszlovenszko zemló poszjéjati. Krajnci zšé szami prevídijo, ka je velka blódnoszt bíla té héresne szrbzské brate méd zšébe písztiti.“

„Jeli je né csüde vředno, ka sze té plácsane „Novine“ zdaj z burkajo i pisejo, ka je vogrszki jezik né potreben v cerkvi, ár je to „magyarizácia“. Magyarizácia, csüti sze? Ali od toga nika ne gucsijo, ka téj blódni plácseni szlovenszki *Odávci* to nájkvésko „szerbizáció“, ali pa csi sze vam bole vídi, „krajnizáció“, rédjio. Mi dónok tak mizlímio ka szo nasi Vogrszkiszlovenje prvle znali vogrszki, kak pa szrbszki! Ali do to túdi tajili téj *domovine odávci*?“

Pomali ali gvúšno trbè délati, píse Amerikánszki Szlovenčov Glász. Mi eti v Ameriki prebávajócsi Vogrszkiszlovenje na tom délamo, kak bi sze nasi brati od toga jugoszlávskoga járma odkúpiti mogli. Od onoga járma, steroga szo nigdár né zseléli. Né vu mislényi, né vu djányi né vu szenyi sze je nyim to niti né szenyalo, ka bi oni gdaszvéta vu etakso moko szpadnoli. Zsé je doszta vrémena minólo od onoga cajtá máo, ka szmo mi eti vu Ameriki prebávajócsi Szlovenje nase protiszta-nénye zacsnoli i doszta britkoszti je prislo na one zavü-pane lüdjé, ki szo to déló prékdáno méli, ali pomali sze zácsajo nasa déló zoriti. Naso prosnýo szo z postenyom goripréli i nasa prosnýa je za dobro zéta.

Amerikánszki Vogrszkiszlovenje za nász. Kak szmo zsé ednók glászili, v Bethlehem városi goriposztávleni Vogrszkiszlovenszki Národn Tanács je Dvorcsák Gyözö követa goriproszo, naj v nyúvom iméni antanta kormányom edno prosnýo dá notri, v sterom oni szvoje récs gorizidnéjo za sztári kraj. Dvorcsák Gyözö je na nyega zavüpano déló szpuno i v Genf városi na kongresszusi máli národov je pitánye Vogrszkiszlovenčov naprédao. Kongresszus je préd Národn Ligo edno szpómenico poszlo, v sterój, vöpvé, ka sze Vendonia naj nazájvzése k Vogrszkomi orszáji.

Amerikánszki Szlovenčov Glász, pri priliki toga glásza etak píse: Vszákoga dobroga Vogrszkogaszlovenszskoga csloveka szrcé je málo szkocsiló na té glász. Zdaj mo pá bole voló méli k tomi cíli, ár szmo zsé telko napré, ka je prosnýa poszlhnyena i tak sze tróstamo, ka sze nase dalésnye prosnýe poetomtoga túdi szpunijo. Nezsmímio vu dvojnyszot szpádnóti, ár zse lehko csákamo, ka sze eden lépi dén na to prébudímio, ka szo nasi cíli zadobleni. I gda ednók tiszto vrémen pride, stero mi tak trno csákamo, mi amerikánszki Vogrszkiszlovenje mo sze nájbóle veszelli na ono blájzseno récs: *oszlobodjena je nasa drága szlovenszka krajina od jugoszlávskoga járma*.

Velki národn gyüles. Szept. 25-oga je v Bethlehem városi velki szlovenszki národn gyüles bio drzsáni. Csesztnicke szo racsún dali od toga, ka szo vesnili za nas sztári kraj. Mészto Kertsmár J. Józsefa je za szednika Konkolics György, mészto Persa Istvána za notárosa Koczén Ivan bio odebráni. Nisterni lüdjé szo velko lármó rédli, té szo vöodposzláni z gyülése.

Pod pravicsnoj póti. Pod tém titulúsom Amerikánszki Szlovenčov Glász eden prelépi artikulus prinészé. Nyevogve glávne miszli szo ete. Kaksté gucusi lüsztvo, gvúšen fundamentum v pravici mámo, z pravícov nájdale pridemo. Oni lüdjé, ki szvoje národ szlúzsiti scséjé, ne glédajo na to, ka de nyim nájkvésé i nájhitré na haszek, nego vszigdár ii dosztojnyszot szvojeja národa májo pred ocsmáni. Nas máli národ szvoje cíle tak doszégne nájkvésé, csi de ocsi dobro opréte méo ino né de szo zapelati od káksi

zapelávcov, ki drúgi cílov némajó, kak szvoje prekléte poszebicne cíle. Nas národ more szpoznati, ki szo nyevogi prijátele i ki szo oni, ki sze szamo za prijátele vödávajo ali hüjsi szo od nájkvésci protivníkov. Mi moremo vözpoznati, ki szo sztálnoga neposzebicznoga mislénya lüdjé i na té sze moremo zavüpati. Zapeláve pa moremo odúriti i odlócsiti sze moremo od nyi. One, ki szo velke falinge, doszta gréha csinili, ki szo pogübelnoszt prinészli na lüsztvo, moremo povrzsti i vszákí zavézek zsnými raztrgati. Szmetje sze more krajiszpravit, prápot sze more vöztrébíti, konkot sze more vöszkübnóti, li tak dobi mócs dober nárasz.

Drúgi velki gyüles Vogrszkiszlovenčov v Bethlehem. Oktobra 2-ga dnéva je velki vogrszkiszlovenszki gyüles bio drzsáni v Bethlehem i Szlovenszkom Halli na sterom szo nazócsi bili goszpon Horváth Lórinč plébános, predszenik Zavéze Vogrszkiszlovenčov. Goszpon Strausz István predszenik Bethlehemszskoga Prvoga Rázlocsa té Zavéze odréjo gyüles, pozdravlejo nazócsi bodóce i prékdájo récs goszpon Horváth Lórinč plébános, ki z tém zacsnéjo szvoj lépi gucs, ka vsze v szlobodnoj Ameriki prebávajócsé Vogrszkiszlovene goripozóvéjo, naj eden drúgome v rokó szégneio i tak délamo za nas máli Vogrszkiszlovenszki národ tam prék v Europi, steri dneszlen pod ruzsniom szrbszkiimkrajnyszkim jármom gecsi i naj ne dopúsztimo, ka bi nas národ vöztrébili i krajvtrgnoli od maternoga orszája, v sterom szmo jezero lét mirovno zsvéili. Za tém naprédáva, ka je do etoga máo vesnyeno za nas národ.

Po tisztom Sharfeecz Károly péneznik goriprecstéjo szvoje racsundáványe. Gyüles to na znánye zéme. Gyüles poetomtoga szkonca, ka Prvi Rázlocs Zavéze Vogrszki Szlovenčov goriodrzsni i goripozové v Bethlehem i prebávajócsé Vogrszkiszlovené naj notrisztójo v Zavézo. Gyüles szkonca nadale, ka péneznik céle Zavéze v Bethlehem i bóde i na to csészot goszpon Sharfeecz Károlya odeberé.

Gyüles zetimi recsmáni szkonca szvoje déló: Nedopúsztimo ka bi nasz vö zetoga szvéta fundali, né, né, né, nigdár né!!!

Od vogrszki novín. „Szlobodna Rejcs“ glászi, ka je Zadravec táborszki púsep na národnom gyülési tak pravo, naj sze od liberálszki novín i od táksi novín, stere za szizromasko lüsztvo písejo, krajzémejo stamparje i naj sze prékdájo Horthy-féle novinám. Tó je níkak né ísztina. Zadravec púsep je nó követ, po táksém néme na národnom gyülési gucs drzsati. Nasi amerikánszki brati naj sze ne dájo zapelati, naj ne pozábijo, ka zdaj okóli Vogrszkoga orszája vnógo híénov nasztréga, ki z célov mocsjóv i z velkími pénezáni na tom délajo, naj sze od Vogrszkoga orszája kak nájkvecs lagovije rászürjáva po szvétí.

Od nasi vogrszki novín je ísztina eta. Vsze prvése novine zdaj rávno tak vözhájajo, kak v bojni i pred bojnov, ali vnozszina nóvi novín je túdi posztanolo, tak ka zdaj v tom málom Vogrszkóm orszáji szkoron dvakrát teliko novín jeszte líki pred bojnov. Od toga, ka bi Horthy szvoje poszebne novine méo, szam nigdár níksegá gucsá né csüjo; Horthy obrí partov sztojí. Sztarése novine („Budapesti Hirlap“, „Pesti Hirlap“, „Az Újság“, „Pester Lloyd“, „Neues Pester Journal“, „Az Est“, „Magyarország“, „Világ“, „Pesti Napló“ i t. n.) szo vsze liberálszke, med nóvimi novínami po mojem znányi nega niti edne né stera bi klerikáliá bila, jeszto krcacsaszke novine, stere vcsászi proti szidovom písejo, jeszto nadale za pávre napiszane novine (kisgazdapart je te nájkvésci párt v národnom gyülési).

Po mojem znányi za szirmasko lúsztvó nega novín. Za internacionalszke szocializste napravána novína je „Népszava“, stera z rédoma vózhája, kak ove novine. Tó novino na vékse délavci estjó. Ali délavci szo zdaj vse, szamo né szirmácke. Eden bojár na mészec 6500 korón plácke má, i té bógi fabricski délavci túdi né doszta ménje. Proti tomi eden miniszter 4500 korón, eden prédjen bíróv 2500 korón, eden profesor 1500 korón mészecne plácke dábla.

Táksi naopacsen szvét je zdaj prinasz. Po célom szvétí szo glászi raztorjeni, ka Vogrszki ország reakcionárius kormány má, ali pod tém kormányom délavci tákso plácko májo, stero szo esce komunizsti ná mogli doprineszti. Te najprosznési délavce (napszámos) na dén zvón sztroska nájménye 70 korón plácke dóbi (profesorzi na edendén 50 korón szpádne). Eden sóstarszki legény na sészti dní 700—1500 kprón plácke má po tom, kak je prilícen.

Níká de pító, kak moremo mi ósesznetike za tak málo plácko délati i kak moremo z té zsvetí. Tó je edno velko pitánye. Ali níka ne pozábmo. Mí vózvacseni lúdjé moremo áldov prineszti, ár mi vidimo prísesztnosz. Prószen cslovek szamo péneze vídi, zsvojov krátkogledócsov pametjov né mre tó víditi, ka mi vídimo. Nász dúsa ósnažíva i délamo za blájzenszó prísesztnosz, ár známo, ka szamo neposzbelesno délo szprávi nazáj nasó domovino.

Od Zadravec púspeka túdi morem níka píszati. On je szín ednoga prósznoga béresa v Murakózi i po táksem né mre bíditi protivnik szirmaskoga lúsztvá. Gda je on v Zalaegerszjé na ednom szvétí velki gucs drzso, nyegova mati szo túdi tam bíli. Vármegóvszka gospoda je velki obed dála, i pri tom sztóli szo szedéli Zadravec púspeka mati v prósznom páverszkom gvanti z vacalékóm na glávi, na ednom kráji je főispán na ovom kráji je pa eden miniszterszki viziski ósesztník szédo. Nam naj níka ne gucsíjo z túhínszki országov od demokracíe.

Glászi od Zavéza Vogrszki Szlovenov. Zavéza je od japanszkgoga nagykóveta píszmo dóbila, vsterom on, Zvézi na znánye dá, ka je od ameríkánszki Vogrszki szlovenov dóbleni memorándum v Tokió poszlo, ódké ga zvónésnyi miniszter po diplomátszkoj póti posle v Páris.

Rávno tak je Zavéza goríoproszila dr. L. J. Vanden Bergh profeszora naj vu Haagi na internacionalszkom právde kongreszusi gorízidigne szvojo récs i naj naprédáva velko krívico, stera szo z edním málim národom godi.

Neszrecsa ednoga vogrszkgoga szlovena. Messics Károly je v Pittsbúrghí neszrecsno obhodo. Gda je z ednoga píkníka domó só, na ednom mószti szo je ednomi vlakí sto vóognóti, ali tak neszrecsno je szkocso, ka je doj z mosztá v grabo szpádo i bujo szo je. V Nerádnovci (Nádorfia) szo je nárdó, 33 lét je sztar bio i v bojní je kak ameríkánszki szoldák szlúžso.

Nóva právda za notriprivandrane. Kak szmo zsé v ednoj prvéoj numerí glásziti v Washingtoni szo nóva právda rédi za v Ameríki prebívájóse notriprivandrano lúsztvó. Po tó právdi de notriprivandrano lúsztvó na szvetloszti drzszáno. Vszákí notriprivandrani de szo mogo glásziti i de mogo za odrasného csloveka deszté za déco pa trí dolláre plácsati na létó.

Vcsenyé je tó nájrvo. Pod tém titulúsom Ameríkánszki Szlovenov Glász etak píséjo. Dosztakrát szmo tákse ósulí gúcsati, ka je pávrom né potrešno vcsenyé. Táksi glászi szo véc né na meszti. Vcsenyé je szaksemí cslovekí potrešno, pávrom rávno tak, kak vszákomí drúgomí. Ár je v vcsenyéj blájzenszvtó. Zsé szo notriprevidli, ka doszta vécé haszka

prineszé, csi vucseni lúdjé délájo, kak pa névózvacseni. Vcsenyé lehko národ goríopomere, i neznanosz ga lehko dolípotere. Vszákí sztaris i vszákó déte bí na tom moglo bíditi, ka szo naj vcsí, ár je vcsenyé tó nájrvo. Nájmre v Ameríki doszta prilík jeszte na vcsenyé, zátó szo déca naj vcsí i naj na pó póti vcsenyé tá ne nyá. Nájbóle potrešno délo bí túdi bíló csi bí szo nasá vogrszka szlovénszka déca tétóvo mujstránye vcsila. Nájkéke vcsézéje je csi je generácia, stera za nami pride, zdravoga míslénja, zdrave pámeti i zdrave mócsi.

REDITELA PÍSZMA.

D. Eden cslovek vszvoji Novínaj od níksi lázsov gúcsi. I szmé té cslovek od lázsov gúcsati, té cslovek, kí je v célom szvojem zsitki z hamisíov délo. Té cslovek szo je v Szobathelyi za dobroga Vogrina vódávo, med tém je szkrívoma krányszko politiko rédo. Té cslovek je púspeki potrdájvo, ka on póboszzen vadíuványzski lúszti rédi, medtém je rédo domovíneodáványe. Té cslovek szo za betezsnoga napravo i od púspeka je penzio proszo, dobrovolen púspek nyegov me je péneze dao, naj szo ide vrácsit na Primorje. I sao je na púspekovi pénezaj na Primorje ali né szo vrácsit nego z Krájncami nakanénye kúhat, kak bí mogli eden máli národ pozsréti. Té cslovek je od Vogrszkgoga országa kak betezsen cslovek penzio dóbo i on je v dóbrom zdrávji dale príprávo domovíneodáványe. Céli nyegov zsitke je nesztani tekáj krívic. Na vogrszkgoga országa sztroskaj szo je goríhráno i vónávcsó i Judás je gráto szvojeja országa. Kak pop je vadíuványzsko ósulíténye i póboszszantvo na szénye neszo i pod képa bozse díke je szvojim neszramotním rúszním cílom pótklacso. On szo kak velki bránitel szvojeja lúsztvá vódáva i on je tíszti, kí je nájkéso nevoló na tó lúsztvó prineszo. I té cslovek szmé od lázsov gúcsati, té cslovek, koga céli zsitke je napunjeni z nájkéskími gréhami. Ali kakkoli szo obrácsa eszi pa tá, kakkoli szo szkríva, bozsi bícs ga doszégne. Bóg ne bíje z botom.

Arany Jánosa Toldi v nasem jeziki.

Kardos János, té nájszkrblívnesí délavce nasega jezika je med drúgími Arany Jánosa Toldia ino Toldia Vécсар túdi dójbrno na nas jeziki. Ali od toga je dugo lét níscse níka né znó. Píszme szo szo na rózlosním mésztaj vlácsile. V 1916-om létí je eden nas domívín-csár v Szalafóí gorínajso eden tao té píszm, med témi je bio Arany Jánosa Toldi ino Toldia Vécсар. Toldi je zdaj v knígaj vódní v Budapesti po Hornyánszky Viktorá stamparíji. Nase lúsztvó de gvúšno z velkov radostjov óstélo té lépe peszmi, nájlépe med témi, stere szo do etoga mó v nasem jeziki napíszane.

Knige szo dóbíjo v Budapesti (Kókai Lajos könyvkereskedése IV., Kammermayer-u. 3.), v Szentgotthárdi (Wellisch Béla), v Radgonyi (Buchhandlung Semlitsch).

Odgovoren reditel: MIKOLA SÁNDOR.

Reditelstvo ino vódványe:

Budapest, VI., Nagy János-u. 7.

Céna napréplácsányá za Vogrszki ország 40 korón na létó.

Napréplácsánye túdi gorízéme

Wellisch Béla knígovezár v Szentgotthárdi.

HORNÝÁNSZKY VIKTORÁ STAMPARÍJA, BUDAPEST.